

2.5% masti, šalje mu opomenu i ujedno obustavlja preuzimanje takovog patvorenog mlijeka na 3—5 dana. Naravno, uzorci se ne uzimaju od proizvađača onaj dan, kad oni to žele — kako to ponekad radi poslovođa sabirališta u Novigradu Podravskom — nego onda, kad laboratorij to smatra za potrebno i upravo onda kad to proizvođač najmanje želi i očekuje. Osim toga osoblje laboratorija povremeno obilazi pojedina sela, kontrolira rad sabirača i vozara, a proizvođače upućuje u pravilno rukovanje mlijekom.

Učinak nije izostao. Pojedina sela već imaju redovito prosječnu dnevnu masnoću mlijeka 3.7%, t. j. svi proizvađači daju normalno nepatvoreno mlijeko. Istodobno rastu i količine, jer je dobro mlijeko dobro plaćeno.

Osječka tvornica mliječnog praška je svim svojim sabiračima raspodijelila onoliki broj bočica za uzimanje uzoraka, koliko imaju dobavljača mlijeka. U toku 10 dana sabirač svaki dan uzima u istu bočicu uzorak donesenog mlijeka — razmjerno prema količini — i zatim ga otprema tvornici na ispitivanje, pa se nastavlja uzimanje uzoraka u drugu bočicu. Da se uzorak mlijeka u bočici ne ukisa, bilo je stavljeno prethodno u nju par kapi formalina. Laboratorij o svom nalazu obavještava proizvođače, a u spornim slučajevima, osoblje laboratorija vrši stajске probe kod samih proizvođača.

Na zadovoljstvo proizvođača i tvornice, kvaliteta mlijeka — s obzirom na sadržaj masti — porasla je tako, da ova tvornica prima mlijeko bolje nego ikoja druga naša mljekara. M.

OSVRT NA V. OCJENJIVANJE MLJEČNIH PROIZVODA

Peto ocjenjivanje uzoraka mliječnih proizvoda Udruženja mljekarskih poduzeća Hrvatske održano je u Poslovnici Udruženja u Zagrebu, dne 31. VII. o. g.

Suša i žetveni radovi uzrokovali su, da se smanjila proizvodnja i doprema mlijeka u mljekare. Otkupljeno se mlijeko u prvome redu troši u svježem stanju. Samo manje količine mlijeka, i to onog slabije kvalitete, prerađuje se u sireve i maslac. Smanjena proizvodnja uz istodobni porast potražnje umanjila je kod nekih poduzeća brigu oko podizanja kvalitete.

Iz gornjih razloga V. ocjenjivanje mliječnih proizvoda održano je u vrijeme smanjenja proizvodnje po količini i kvaliteti. Do vidljivog su izražaja došli mnogi nedostaci u proizvodnji, od kojih ćemo spomenuti samo najvažnije.

a) Izboru mlijeka za preradu ne obraća se dosta pažnje.

b) Mlijeko se još u svim mljekarama ne sortira po kvaliteti, već se bez obzira na čistoću i kiselost ulijeva sve u zajednički kotao i podsiruje.

c) Radne prostorije u većini mljekara nemaju mogućnosti, da reguliraju temperaturu i vlagu, stoga su ljeti presuhe i pretople (odjel za preradu, prostorija u kojoj se sir soli, podrumi za zrenje).

d) Još ni jedna mljekara ne pasterizira vrhnje i ne cijepi čistim kulturama, stoga je sav proizvedeni maslac gotovo bez ikakove arome.

e) Većina mljekara nema uređaja za nisko hlađenje vrhnja, niti spremljenih zaliha leda u ledenicama, stoga se tuče toplo vrhnje u toplim prostorijama, pa neki maslac nije moguće ni temeljito oprati ni izgnječiti.

Kad bi se sistematski uklanjali ovi i drugi nedostaci u mljekarama, pa kad bi se uporedo podizalo znanje majstora i uposlenog osoblja, očitovalo bi se to vrlo brzo u poboljšanoj kvaliteti mliječnih proizvoda.

Na ocjenjivanju bilo je 10 uzoraka sira trapista i 6 uzoraka maslaca.

Najbolji sir bio je iz poduzeća »ZDENKA«, pogon Pakr. Poljana, koji je izradio majstor Venci Bacilec. Sir je polučio 16.25 točaka, te pripada u klasu »prima«. Prosječna ocjena za sve sireve iznosi 13.17 točaka, od toga samo 5.15 točaka za miris i okus (od ukupno 10 mogućih).

Po sadržaju masti u suhoj tvari svi sirevi udovoljavaju propisima za punomasni sir. Sadržina vlage u sirevima kretala se je između 28.35 i 39.50%, a to pokazuje, da tehnološki postupak kod proizvodnje u pojedinim mljekarama nije dovoljno izjednačen (različita veličina zrna, različiti stepen sušenja zrna u kotlu, pa nejednoliko prešanje i soljenje).

Tabela 1

Poređak i rezultati analiza sira na V. ocjenjivanju

Redoslijed	Pobučeni broj točaka	Od toga za miris i okus	Vlaga u siru %	Mast u snobojtvani sira %	Broj uzorka	Klasa	Proizvađač	Napomene ocjenjivačke komisije
1	16.25	6.42	38.52	48.88	7	prima	»Zdenka«, pogon Park. Poljana Bacilek Vencel	Očice nejednolike, tijesto slabo pruživo, neznatan strani miris, nagorak.
2	15.66	6.75	28.35	45.74	4	sekunda	Gradska mljekara, Virovitica Bleha Robert	Preveliki broj očica nejednolike veličine (sitnih i krupnih), tijesto žljivo, nedovoljno slan, nagorak.
3	15.16	5.66	32.61	46.27	9	sekunda	»Zdenka«, pogon Končanica Finek Emil	Okus mnogobrojne — sitne i normal. velič., tijesto suho i krhko, boja tijesta nejednolika, strani miris, okus nakiseo i nagorak.
4	14.08	5.01	32.23	45.16	5	sekunda	»Zdenka«, pogon Vel. Zdenci Libera Antun	Kora na obođu ispucana, neduven, očice preguste i nejednolike ras poređane, okus po maslač., kiselini, nedovoljno slan, nagorak.
5	13.75	5.50	39.50	46.85	1	sekunda	Poljoprivredna zadruga Vel. Bukovec »Zdenka«, pogon Daruvar	Previsok, očice sitne i preguste, neznatan miris po amonijaku, nedovoljno slan, nagorak.
6	13.58	4.99	36.39	51.59	3	sekunda	Doležal Josip Gradska mljekara Zagreb, pogon Ludbreg, Seevete — Jagić Ivan	Kora nedovoljno njegovana, tijesto slabo pruživo, krhko, očice sitne i malobrojne, okus nakiseo i nagorak.
7	12.91	5.25	38.53	47.03	8	terca	Polj. zadruga »Kukuljevićica« Bregovec Franjo	Prenizak, kora nedov. njegovana s otiscima nabora od krpe, nečist, tijesto suho i krhko, očice sitne i guste, kiselk., nešto presl., nagorak.
8	11.—	4.34	29.19	48.15	2	terca	Gradska mljekara Zagreb, pogon No- vačka — Cimerman Slava	Prenizak, očice sitne mnogobrojne, neodređ., strani miris, po aro- matičnoj kuni.
9	10.75	3.67	37.02	46.81	10	terca	»Hrana« Split, pogon Glina Ceović Mato	Naduven, sa raspuklinama u tijestu i s velikim rupama, miris po amonijaku, nedovoljno slan, nagorak, tijesto suho i krhko.
10	8.58	3.92	33.95	48.89	6		Bleha Robert	

Tabela 2

Poređak i rezultati analiza maslaca na V. ocjenjivanju

Redoslijed	Pobučeni broj točaka	Od toga za miris i okus	Vlaga %	Mast %	Broj uzorka	Proizvađač	Napomene ocjenjivačke komisije
1	17.25	10.41	16.11	83.5	3	Gradska mljekara, Zagreb, pogon St. Petrovo Selo Levak Franc	
2	14.83	8.58	17.99	81.5	5	»Opskrba« Brod, pogon Lužani Dvoraček Antun	
3	14.83	8.41	14.74	85.0	1	»Zdenka«, pogon Veliki Zdenci Cosić Magda	Okus prazan, nakiseo, mazav, ima sitne rupice ispunjene zrakom.
4	14.00	8.33	14.43	85.0	2	T. M. P. Osijek Raguš Dorica	Nedovoljno pran i nedovoljno gnječen, ima okus po stepki u tijestu mnogobrojne rupice.
5	10.58	6.75	17.73	81.5	6	Gradska mljekara, Zagreb, pogon Novačka Cimerman Slava	Okus po stepki, mazav, nedovoljno čist.
6	10.50	6.50	17.33	82.0	4	Gradska mljekara, Virovitica Cokonej Petar	Mazav, površina obojena od slova na omočnom papiru.

Najbolji maslac je proizvela Zagrebačka mljekara u svom pogonu Staro Petrovo Selo, a izradio ga je majstor Franc Levak. Ovaj je uzorak polučio 17.25 točaka i bio je mnogo bolji od ostalih. Prosječna ocjena za maslac iznosi 13.66 točaka, od toga 8.16 točaka za »miris i okus« (od ukupno 12 mogućih).

Svi uzorci udovoljavaju zakonskom propisu, gledajući na sadržaj masti, dok 4 uzorka imaju veći sadržaj vode od dopuštenog.

Sumarni rezultati ocjenjivanja, pa i rezultati analiza, koje je izvršio Zavod za laktologiju Poljoprivredno šumarskog fakulteta u Zagrebu, vide se iz priloženih tabela.

MARKES

VAŽNIJI PRAVNI PROPISI

Obveze poslovanja preko banke označene su u Uredbi o financ. poslovanju preko banke (Sl. list br. 30/52, str. 561). U Uredbi se određuje, kada privredne organizacije, zadruge, zadrugne organizacije treba da vrše isplate **putem virmana**, kada se mogu vršiti plaćanja gotovim novcem, tko određuje blagajnički maksimum i novčane kazne za prekršaje (10.000.— **Din odgovorni službenik**).

Za izvršenje Uredbe o radnim knjižicama izašlo je uputstvo u Sl. listu br. 30/52 na strani 569. Postupak s radnom knjižicom za vrijeme trajanja, pa prestanka radnog odnosa vidi na str. 574.

Banka naplaćuje provizije i troškove za usluge prema tarifi u Sl. listu broj 30/52, str. 579.

Stavljena je van snage Uredba o načinu nabave investicione opreme po slobodno formiranim cijenama. Sl. list br. 30/52, str. 587.

Izašlo je drugo uputstvo o načinu **preračunavanja materijalnih vrijednosti** na nove cijene. Sl. list br. 31/52, str. 597.

Knjigovođe. Izmijenjen je kontni plan državnih privrednih poduzeća. Vidi sl. list br. 31/52, str. 598.

Trgovačka poduzeća, na koja se odnose propisi uputstva, Sl. list FNRJ br. 9/52, **vršit će raspored dijela dobiti** za povećanje fonda plaća prema rješenju u sl. listu br. 31/52, str. 602.

U upravnim sporovima plaćaju se takse prema Uredbi u Sl. listu br. 32/52, str. 606.

Nadzor nad živežnim namirnicama vrše:

a) organi sanitarne inspekcije, i to zdravstveni nadzor,

b) veterinarske službe, i to nad živežnim namirnicama životinjskog porijekla,

c) trgovačke inspekcije nad kvalitetom živežnih namirnica. Vidi Sl. list br. 32/52, str. 619.

Proizvodna i trgovačka poduzeća formiraju slobodno, prema uvjetima tržišta, prodajne cijene sirovina, poluproizvoda i proizvoda industrije osim izuzetaka, koji su označeni u Sl. listu br. 32/52, na str. 625.

Kako mogu raspolagati privredne organizacije (državna poduzeća i zadruge) deviznim sredstvima, vidi u Sl. listu br. 32/52, na str. 625.

Ukida se kupovanje industrijskih i rudarskih proizvoda po odobrenju (alokacija i distribucija) Sl. list br. 32/52, str. 627.

Uredba o invalidskim prinadležnostima izašla u Sl. listu br. 33/52, str. 633.

Prestaje važiti Uredba o privremenoj tarifi poreza na promet kao i Privremena tarifa poreza na promet, pošto je stupila na snagu **Uredba o tarifi poreza na promet**, koja je izašla u Sl. listu br. 34/52, str. 650 sa umetkom.

Uredba o porezu na višak fonda plaća izašla u Sl. listu br. 34/52.

Što se podrazumijeva pod zaradom i ostalim davanjima, koja se isplaćuju iz **fonda plaća** poduzeća, vidi u Saopćenju Centr. komisije Privrednog Savjeta, Sl. list br. 34, str. 652.

Izašla je Uredba o izvozu i uvozu robe, deviznom poslovanju pa Uredba o određivanju dijela deviznih sredstava, koje će socijalističke privredne organizacije prodavati Narodnoj banci. Sl. list br. 35, str. 653 i 666.

Izmjenjena je Uredba o zaštiti trudnih žena i majki dojilja u radnom (službeničkom) odnosu. Vidi Sl. list br. 35/52, str. 655.

Pogledajte novo Uputstvo za primjenu rješenja o povlaštenim prodajnim cijenama industrijskih proizvoda namijenjenih za potrebe poljoprivrednoj proizvodnji i ribarstvu u Sl. listu br. 36/52, str. 671.